

## **MALTA**

### **ATT Nru. XV ta' l-1987**

ATT mahruġ b'ligi mill-Parlament ta' Malta,

**ATT biex jipprovdi ghat-twaqqif u l-funzjonijiet ta' Kummissjoni għall-investigazzjoni ta' ċerti ingustizzji, u għal hwejjeġ li għandhom x'jaqsmu ma' dan.**

### **ACT No. XV of 1987**

AN ACT enacted by the Parliament of Malta,

**AN ACT to make provision for the establishment and functions of a Commission for the investigation of certain injustices, and for purposes connected therewith.**

Nagħti l-kunsens tiegħi.

(L.S.)

PAUL XUEREB  
Agent President

19 ta' Awissu, 1987

**ATT Nru. XV ta' l-1987**

*ATT biex jipprovdi għat-twaqqif u l-funzjonijiet ta' Kummissjoni għall-investigazzjoni ta' ċerti ingustizzji, u għal hwejjeġ li għandhom x'jaqsmu ma' dan.*

IL-PRESIDENT, bil-parir u l-kunsens tal-Kamra tad-Deputati, imlaqqgħa f'dan il-Parlament, u bl-awtorità ta' l-istess, hareġ b'liġi dan li ġej:—

1. (1) Dan l-Att jista' jissejjah l-Att ta' l-1987 dwar l-Investigazzjoni ta' Ingustizzji. Titolu fi-qosor  
u bidu fis-sehh.

(2) Dan l-Att għandu jidhol fis-sehh f'dik id-data li l-Ministru responsabbli għall-ġustizzja jista' jstabbilixxi b'avviż fil-Gazzetta, u dati differenti jistgħu jiġu hekk stabbiliti għal dispożizzjonijiet differenti u għal għanijiet differenti ta' dan l-Att.

2. F'dan l-Att, kemm-il darba r-rabta tal-kliem ma tehtieġx xort'ohra — Tifsir.

“azzjoni” tinkludi nuqqas li wieħed jaġixxi;

“korp imwaqqaf b'liġi” tfisser kull korporazzjoni jew korp magħqud iehor imwaqqaf b'liġi;

“il-Kummissjoni” tfisser il-Kummissjoni għall-Investigazzjoni ta' Ingustizzji mwaqqfa taħt l-artikolu 3 ta' dan l-Att;

“persuna aggravata” tfisser il-persuna li tallega li garrbet dik l-ingustizzja msemmija fl-artikolu 6(1) ta' dan l-Att, u fejn dik il-persuna tkun mejta, l-eredi ta' dik il-persuna;

“uffiċjal pubbliku” għandha l-istess tifsir kif mogħti lilha bl-artikolu 124 tal-Kostituzzjoni ta' Malta.

3. (1) Għandu jkun hemm Kummissjoni, li għandha tkun magħrufa bħala l-Kummissjoni għall-Investigazzjoni ta' Ingustizzji, li tkun magħmula minn *chairman* u żewġ membri ohra, mahtura mill-Prim Ministru. Kummissjoni  
għall-  
Investigazzjoni  
ta' Ingustizzji.

(2) *Iċ-chairman* ghandu jkun persuna li tokkupa jew kienet tokkupa l-kariga ta' mħallf jew ta' maġistrat f'Malta jew li tkun eżerċitat bħala avukat f'Malta għal perijodi totali ta' mhux inqas minn tnax-il sena.

(3) Hadd ma jkun kwalifikat biex iżomm kariga bħala membru tal-Kummissjoni jekk ikun Ministru, Segretarju Parlamentari, membru ta', jew kandidat għal elezzjoni ta', il-Kamra tad-Deputati, membru ta' awtorità ta' gvern lokali, jew ikun uffiċjal pubbliku minbarra meta jkun uffiċjal pubbliku li hu kwalifikat jinħatar *chairman* tal-Kummissjoni skond is-subartikolu (2) ta' dan l-artikolu.

(4) Bla hsara għad-disposizzjonijiet ta' dan l-artikolu, il-kariga ta' membru tal-Kummissjoni għandha ssir vakanti —

(a) fit-tmiem ta' tliet snin mid-data tal-hatra tiegħu; jew

(b) jekk jinholqu ċirkostanzi li, kieku ma kienx membru tal-Kummissjoni, kienu jgħagħluh ikun skwalifikat għal hatra bħala hekk.

(5) Membru tal-Kummissjoni jista' jitneħħa mill-kariga mill-Prim Ministru, iżda jista' jiġi mneħħi biss minhabba inkapaċità li jaqdi l-funzjonijiet tal-kariga tiegħu (kemm jekk minhabba mard mentali jew korporali jew għal xi raġuni oħra) jew għal imġieba hażina.

(6) Jekk il-kariga ta' membru tal-Kummissjoni tkun vakanti jew jekk xi membru għal xi raġuni ma jkunx jista' jaqdi l-funzjonijiet tal-kariga tiegħu, il-Prim Ministru jista' jahtar persuna li tkun kwalifikata biex tkun mahtura bħala membru biex tkun membru temporanju tal-Kummissjoni, u kull persuna hekk mahtura għandha, bla hsara għad-disposizzjonijiet tas-subartikoli (4) u (5) ta' dan l-artikolu, tispiċċa milli tkun membru bħal dak malli persuna tkun ġiet mahtura biex timla l-vakanza jew, skond il-każ malli l-membru li ma setax jaqdi l-funzjonijiet tal-kariga tiegħu jirreżumi dawk il-funzjonijiet.

(7) Kull membru tal-Kummissjoni jista' jiġi rikuzat jew għandu jastjeni fl-istess ċirkostanzi bħal imħallf tal-Qrati Superjuri; u f'kull każ bħal dan il-Prim Ministru għandu jahtar persuna li tkun kwalifikata għal din il-hatra sabiex tkun membru tal-Kummissjoni għall-każ jew kazijiet partikulari li għar-rigward tagħhom il-membru jkun ġie rikuzat jew ikun astjiena.

Persuni li  
jassistu  
l-Kummissjoni.

4. Il-Prim Ministru jista', kull meta l-Kummissjoni hekk titlob, jahtar persuna jew jinnomina uffiċjal pubbliku sabiex jassistiha, meta tkun qegħda tagħmel xi investigazzjoni.

Applikazzjoni tad-  
disposizzjonijiet  
ta' dan l-Att.

5. (1) Dan l-Att japplika għall-Gvern, għal kull korp imwaqqaf b'ligi u għal kull soċjetà jew korp ieħor li fihom il-Gvern jew xi wiehed jew iżjed mill-korpi msemmijin qabel jew xi kombinazzjoni tagħhom ikollhom sehem biż-żejjed biex jikkontrollaw jew li fuqu jkollhom kontroll effettiv (iktar 'il quddiem f'dan l-Att msejja "il-persuni li għalihom dan l-Att japplika").

(2) F'dan l-Att, kull riferenza għall-Gvern tinkludi riferenza għal kull dipartiment tal-Gvern jew awtorità oħra tal-Gvern, kull Ministru jew Segretarju Parlamentari, kull uffiċjal pubbliku u kull membru jew impjegat ta' awtorità msemmija qabel u riferenza għal korp imwaqqaf b'ligi jew korp ieħor jew għal soċjetà tinkludi riferenza għal kull direttur, membru, *manager* jew uffiċjal ieħor ta' dak il-korp jew soċjetà jew tal-korp li jkollu kontroll fuqu jew fuqha.

(3) Dan l-Att għandu japplika kif imsemmi qabel anke meta l-persuni li għalihom japplika jkun agħxew skond rakkomandazzjonijiet li jkun irċewew jew wara li kellihom kunsultazzjonijiet skond il-ligi jew wara li jkun os-servaw htigijiet legali oħra.

6. (1) Il-Kummissjoni għandu jkollha s-setgħa li tinvestiga kull ilment miktub li jsir minn persuna li tallega li tkun ġarrbet ingustizzja b'konsegwenza ta' xi distinzjoni, esklużjoni jew preferenza indebita li tkun saret jew inghatat bi ħsara għaliha, jew ta' xi inkapaċità jew restrizzjoni li kellha ggarabb, b'xi azzjoni meħuda minn xi wahda mill-persuni li għalihom dan l-Att japplika, u b'mod partikulari iżda bla ħsara għall-ġeneralità ta' dak imsemmi qabel, il-Kummissjoni tista' tinvestiga dak l-ilment dwar kull wieħed minn dawn li ġejjin:

Setgħat tal-Kummissjoni.

- (a) ħatriet ta' uffiċjali pubbliċi;
- (b) ħatriet ta' membri, uffiċjali jew impjegati ta' xi korp bħal dak;
- (ċ) dhul fl-impieg;
- (d) liċenzi jew permessi meħtieġa bil-liġi;
- (e) rekwiżizzjonijiet u allokazżjonijiet ta' fondi taht liġijiet li jirrigwardaw id-djar;
- (f) trasferimenti ta' proprjeta immobbli b'bejgħ jew titolu iehor;
- (g) kuntratti għall-provvista ta' oġġetti, servizzi jew faċilitajiet;
- (h) kull haġa oħra li tista' tiġi approvata b'riżoluzzjoni tal-Kamra tad-Deputati.

(2) Minkejja d-dispożizzjonijiet tas-subartikolu (1) ta' dan l-artikolu, il-Kummissjoni tista', jekk tqis li tkun haġa hekk mixtieqa illi ssir, ma taċċettax li twettaq is-setgħa tagħha taht dan l-artikolu f'kull każ fejn mezz adegwat ta' rimedju għall-ingustizzja allegata ikunu jew kienu disponibbli għal min ikun qed jagħmel l-ilment taht xi liġi oħra:

Iżda l-Kummissjoni tista' tagħmel investigazzjoni jekk din tkun sodisfatta illi fiċ-ċirkostanzi partikulari ma jkunx raġonevoli illi tistenna lil min jagħmel l-ilment li għandu jiehu jew kellu jiehu dawk il-mezzi ta' rimedju.

7. (1) Meta l-Kummissjoni tipproponi li tagħmel investigazzjoni wara li jkun sar ilment skond l-Att, hija għandha tagħti lill-uffiċjal prinċipali tal-awtorità, dipartiment jew korp konċernat, u lil kull persuna li jkun allegat fl-ilment li kien ha jew awtorizza l-azzjoni li dwarha jkun sar l-ilment, opportunità li jikummenta fuq kull allegazzjoni li jkun hemm fl-ilment.

Proċedura dwar investigazzjonijiet.

(2) Kull investigazzjoni bħal dik għandha ssir fil-privat, iżda hliet kif imsemmi qabel il-proċedura kif issir investigazzjoni għandha tkun dik bħalma l-Kummissjoni tqis li tkun xierqa fiċ-ċirkostanzi tal-każ.

(3) Bla ħsara għall-ġeneralità tas-subartikolu (2) ta' dan l-artikolu, il-Kummissjoni tista' tikseb informazzjoni minn dawk il-persuni u b'dak il-mod, u tagħmel dawk l-indaġini li tqis xierqa, u għal dan il-ghan tista' teħtieġ minn kull uffiċjal tal-awtorità, dipartiment jew korp konċernat li jagħti informazzjoni jew jipproduċi kull dokument rilevanti għall-investigazzjoni.

8. (1) Il-Kummissjoni jkollha s-setgħa, li tiġi eżerċitata permezz ta-*chairman* tagħha —

Sejha tax-xhieda u għoti ta' ġurament.

- (a) li ssejjaħ xhieda;
- (b) li tagħti l-ġurament lil kull xhud u lil kull persuna li jkollhom x'jaqsmu fl-inkjesta, u li teħtieġhom li jixhdu.

(2) Tahrika għall-attenzenza tax-xhieda tista' tkun fil-forma murija fl-Iskeda li tinsab ma' dan l-Att jew f'dik il-forma l-oħra li tkun xierqa fil-każ, u għandha tkun iffirmata miċ-*chairman* jew mis-segretarju tal-Kummissjoni.

(3) Tahrika tista' tiġi notifikata jew bl-idejn jew bil-posta. Meta tiġi notifikata bl-idejn ikun biżżejjed biex tiġi ppruvata n-notifika li jiġi ppruvat

li t-tahrika thalliet ma' persuna 'l fuq mill-età ta' 16-il sena fil-post tar-residenza jew tan-negozju tal-persuna mharrka; u jekk tiġi notifikata bil-posta jkun biżżejjed biex tiġi ppruvata n-notifika li jiġi ppruvat li t-tahrika kienet indirizzata u mpustata tajjeb.

(4) Kull persuna mharrka kif intqal qabel li tirrifjuta, jew tonqos minghajr raġuni xierqa, li tattendi fil-post u l-hin imsemmija fit-tahrika, jew li tirrifjuta, minghajr raġuni xierqa, li twieġeb jew li twieġeb b'mod sħiħ u sodisfaċenti, skond l-aħjar hila u twemmin tagħha l-mistoqsijiet kollha li jsirulha mill-Kummissjoni jew bi qbil mal-Kummissjoni, jew li tirrifjuta jew tonqos, minghajr raġuni xierqa, li tipproduci xi dokument li tkun mehtieġa li tipproduci mill-Kummissjoni jew bi qbil mal-Kummissjoni, tehel, meta tinsab hatja multa ta' mhux iżjed minn hames mitt lira Maltija jew prigunerija għal mhux iżjed minn tliet xhur, jew dik il-multa u prigunerija flimkien:

Iżda bla hsara għall-ġeneralità tad-dispożizzjonijiet tal-paragrafu (b) tas-subartikolu (1) ta' dan l-artikolu, ebda persuna li tixhed quddiem il-Kummissjoni ma tista' tkun imġiegħla twieġeb għal mistoqsijiet meta t-tweġiba tista' tesponiha għal proċess kriminali, u kull persuna bħal dik ikollha, dwar kull xieħda tagħha quddiem il-Kummissjoni, l-istess privileġġi li għandu xhud li jixhed quddiem il-qorti.

(5) Ma jinbdew ebda proċedimenti dwar xi reat kontra dan l-artikolu minghajr il-qbil ta' l-Avukat Ġenerali.

Zmien li fih isir ilment.

9. (1) Ma għandux jiġi aċċettat ilment taht dan l-Att —

(a) fil-każ ta' ilment li jsir dwar hwejjeġ li jiġru wara l-bidu fis-seħħ ta' dan l-Att jekk l-ilment isir wara li jghaddu tliet xhur mill-ġurnata li fiha l-persuna aggravata saret taf l-ewwel darba bil-ħaġa li minnha tilmenta; u

(b) fil-każ ta' ilment dwar hwejjeġ li ġraw qabel id-data tal-bidu fis-seħħ ta' dan l-Att jekk dawk il-hwejjeġ ġraw iżjed minn sittax-il sena qabel dik id-data jew jekk l-ilment isir wara li jghaddu sitt xhur minn dik id-data.

(2) Minkejja d-dispożizzjonijiet tas-subartikolu (1) ta' dan l-artikolu, il-Kummissjoni tista' tagħmel investigazzjoni fuq ilment li jkun sar taht dan l-Att wara li jkun għadda l-perijodu ta' tliet xhur jew ta' sitt xhur skond il-każ jekk fil-konsiderazzjoni tagħha jkun hemm ċirkostanzi speċjali li jiġġustifikaw dik il-proċedura.

Rapport lill-Prim Ministru.

10. (1) Il-Kummissjoni għandha tibghat lill-Prim Ministru ma' l-ewwel opportunità li jkollha rapport tar-riżultat tal-investigazzjoni; u fejn il-Kummissjoni ssib li ingustizzja tkun saret jew ġiet sofferta ir-rapport għandu jkun fih rakkomandazzjonijiet dwar ir-rimedji li l-Kummissjoni jidhirlha xierqa fiċ-ċirkostanzi.

(2) Il-Kummissjoni għandha tgharraf ukoll, bil-miktub, lil min jagħmel l-ilment dwar jekk l-ilment tiegħu jkunx ġustifikat jew le.

Segretarju u uffiċjali.

11. (1) Għandu jkun hemm Segretarju tal-Kummissjoni li għandu jkun persuna mahtura f'dik il-kariga mill-Prim Ministru jew uffiċjal pubbliku nominat mill-Prim Ministru sabiex iwettaq il-funzjonijiet ta' Segretarju.

(2) Il-Kummissjoni għandu jkollha wkoll dawk l-uffiċjali l-oħra li l-Prim Ministru jista' jqis mehtieġa u li jahtar jew jinnomina kif imsemmi qabel.

Ġurament tal-kariga.

12. (1) Kull min jinhatar biex ikun, jew biex iservi bħala, *chairman* jew membru tal-Kummissjoni jew jinhatar jew jiġi nominat biex jassisti lill-

Kummissjoni taht l-artikolu 4 ta' dan l-Att, għandu, qabel ma jiehu dawk id-dmirijiet, jiehu u jiffirma għurament fil-forma murija fl-Iskeda li tinsab ma' dan l-Att.

(2) Dak il-għurament jista' jittiehed quddiem Kummissjonarju li għandu s-setgħa li jagħti għurament u għandu jiġi depożitat għand l-Avukat Generali.

13. Kull tagħrif miksub mill-membri tal-Kummissjoni, minn xi persuna mahtura taht l-artikolu 4 ta' dan l-Att jew minn xi uffiċjali oħra tagħha waqt, jew għall-fini ta' xi investigazzjoni taht dan l-Att ma għandux jiġi rivelat hlief għall-finijiet ta' l-investigazzjoni u ta' kull rapport li għandu jsir dwarha taht dan l-Att, jew għall-fini ta' xi proċeduri taht l-artikolu 8 ta' dan l-Att, u l-membri tal-Kummissjoni u l-uffiċjali tagħha ma jistgħux jissejhu biex jixhdu f'xi proċeduri, minbarra dawk imsemmijin qabel, dwar hwejjeġ li jkunu saru jafu bihom waqt investigazzjoni taht dan l-Att.

It-tagħrif miksub ikun sigriet.

14. Kull salarju jew spiża li jithallsu fit-twettiq fis-seħh ta' dan l-Att Spejjeż ta' għandhom jinħarġu mill-Fond Konsolidat bla hteġa ta' ebda approvazzjoni barra minn dan l-Att.

amministrazzjoni.

## SKEDA

(Artikolu 8)

A. Tahrika ta' Xhud

(Att ta' l-1987 dwar l-Investigazzjoni ta' Ingustizzji)

Lil A.B. (isem il-persuna mharrka u fejn toqghod)

Inti hawnhekk tinsab imharrek biex tidher quddiem

fi

(post) fi

(data u hin)

u li tixhed dwar

(il-kwistjoni ta' l-inkjesta).

Iffirmat minni llum

ta'

19

(Firma tač-Chairman jew membru ieħor)

(Artikolu 12)

B. Forma ta' ġurament li jittiehed minn *chairman* jew membru tal-Kummissjoni jew minn persuna li tassisti l-Kummissjoni.

Jiena, li ġejt mahtur  
*Chairman*/Membru/persuna li tassisti l-Kummissjoni għall-Investigazzjoni ta' Ingustizzji nahlef/  
niddikjara solennement li jiena bil-fedeltà kollha u imparzjalment, u mill-ahjar li nista' naqdi  
d-dmir u x-xogħol li jmissni bis-saħħa ta' l-imsemmija hatra.

Hekk Alla jgħini.

---

Mghoddi mill-Kamra tad-Deputati fis-Seduta Nru. 21 tat-12 ta' Awissu, 1987.

P. MUSCAT TERRIBILE  
*Agent Skrivan tal-Kamra tad-Deputati.*

JIMMY FARRUGIA  
*Speaker*